

УДК 343.98

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2021.4.19>

Катерина Петрівна Силенок,

Національний науковий центр

*«Інститут судових експертиз ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса»,
лабораторія теоретичних досліджень, редакційно-видавничої
та науково-методичної діяльності (науковий співробітник);*

<https://orcid.org/0000-0001-9355-5010>,

e-mail: sylenokkateryna@gmail.com

МІСЦЕ ІСТОРИКО-АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СИСТЕМІ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ

Розглянуто питання класифікації судових експертиз в Україні відповідно до критеріїв, що існують у доктрині експертного забезпечення правосуддя та нормативно-правових актах. Метою дослідження є визначення місця історико-археологічної експертизи в коректній класифікації судових експертиз України та основних аспектів і критеріїв проведення класифікації. Для вирішення поставленої мети проаналізовано спеціальну літературу та нормативно-правове забезпечення із зазначеної тематики. Зроблено висновок, що історико-археологічна експертиза має свої предмет (завдання), об'єкт, суб'єкт і методи. Запропоновано класифікувати її за різними критеріями, наведеними у статті.

Ключові слова: історико-археологічні дослідження, класифікація судових експертиз, види судових експертиз, критерії класифікації судових експертиз.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Сучасні досягнення науки використовують у всіх сферах суспільного життя, зокрема й у сфері судової експертизи та криміналістики. Надзвичайно важливо вчасно запроваджувати новітні методи й технології у процес проведення судових експертиз, адже якісне та своєчасне виконання експертизи є запорукою доступності й ефективності правосуддя в Україні. Об'єктивізація процесів досудового розслідування та судового розгляду справ сприяє розширенню сфери використання спеціальних знань, зокрема шляхом залучення судового експерта до всіх видів судочинства.

Із плином часу вдосконалюються всі сфери людського життя, виникають нові способи вчинення злочинів, а наявні – ускладнюються, що тягне за собою потребу в запровадженні нових напрямів судових експертиз та їх коректній класифікації. Станом на сьогодні актуальними залишаються спірні питання щодо набуття земельними ділянками статусу нерухомої пам'ятки культурної спадщини; питання

притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 298 Кримінального кодексу України за незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини.

У зв'язку із наведеним Перелік видів судових експертиз та експертних спеціальностей, за якими присвоюється кваліфікація судового експерта фахівцям науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України, доповнено новим видом судової експертизи – історико-археологічною та новою спеціальністю – історико-археологічні дослідження земельних ділянок.

Стан дослідження проблеми

Відповідно до Закону України «Про судову експертизу» (ст. 1) поняття «судова експертиза» визначено як дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів із метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду¹.

Під спеціальними знаннями у криміналістиці розуміють наукові, технічні та практичні знання, здобуті в результаті професійного навчання чи роботи за певною спеціалізацією особою, залученою як спеціаліст або експерт відповідно, із метою надання допомоги слідчому чи суду під час з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, або надання висновку з питань, для вирішення яких потрібне їх використання [1, с. 86].

Різні аспекти застосування спеціальних знань у слідчій і судовій діяльності розглядали багато науковців-криміналістів, серед яких Т. В. Авер'янова, Р. С. Белкін, А. І. Вінберг, В. Г. Гончаренко, Н. І. Клименко, В. К. Лисиченко, І. А. Петрова, М. В. Салтевський, М. Я. Сегай, Е. Б. Сімакова-Єфремян, І. Я. Фрідман, В. Ю. Шепітько, О. Р. Шляхов, М. Г. Щербаковський та ін. [2–6].

Питання класифікації судових експертиз у своїх працях порушували Л. Ю. Ароцкер, Р. С. Белкін, Г. С. Бідняк, Г. А. Грановський, Ю. Г. Корухов, І. А. Петрова, І. В. Пиріг, Е. Б. Сімакова-Єфремян, О. Р. Шляхов, М. Г. Щербаковський [7–10]. Утім, незважаючи на чималу кількість наукових напрацювань, питання досі актуальне через появу та розвиток різних сфер судової експертизи, а також постійні зміни в законодавстві та суспільстві.

Мета і завдання дослідження

Метою дослідження є коректна класифікація історико-археологічної експертизи в системі судових експертиз України, визначення

---

¹ Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 19.10.2021).

основних аспектів і критеріїв класифікації судових експертиз в Україні. Для вирішення поставленої мети необхідно виконати таке завдання – проаналізувати наукову літературу та нормативно-правове забезпечення за зазначеною темою.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що це перше комплексне дослідження, присвячене питанню місця історико-археологічної експертизи в системі судових експертиз України та її класифікації.

Виклад основного матеріалу

Г. К. Авдєєва визначає роль і значення судової експертизи в кримінальному процесі України так:

- забезпечує отримання нових і перевірку наявних доказів;
- залучає до процесу доказування фактичні дані, отримані з використанням спеціальних знань;
- перевіряє достовірність фактів, установлених за допомогою інших засобів доказування;
- за слідами-відображеннями вирішує проблему ототожнення осіб та інших матеріальних об'єктів, визначає їхній стан і властивості тощо [11, с. 83].

Е. Б. Сімакова-Єфремян зазначає, що в процесі пізнання об'єктів і явищ людство виробляє різноманітні принципи та підходи до класифікації наук, що вивчають закономірності утворення й розвитку зазначених об'єктів та явищ, при цьому спостерігається така закономірність, що основою диференціації завжди є предмет [9, с. 71]. Питання класифікації судових експертиз відіграє значну роль у становленні загальної теорії судової експертології. Коректна класифікація судових експертиз є вкрай важливою для правильного оцінювання об'ґрунтованості висновку експерта. О. В. Юнацький стверджує, що визначення меж і компетенції кожного виду судової експертизи повинно принципово детермінуватися предметними класифікаціями наук, оскільки чітка науково об'ґрунтована класифікація судових експертиз створить підстави для корисної практики та сприятиме об'єктивному розвитку кожного виду експертизи.

Перші спроби певних класифікаційних узагальнень судової експертизи припадають на другу половину 1970-х років. О. Р. Шляхов та інші науковці розробили класифікацію судових експертиз за сукупністю трьох її основних ознак – предмета, об'єкта й метода, тобто за «трьохмірною підставою». Пізніше Р. С. Белкін доповнив цю класифікацію четвертим елементом – характером спеціальних знань, що відіграють провідну роль під час вирішення завдань цього виду експертиз [12, с. 49–50].

Наприклад, О. Р. Шляхов запропонував таку класифікацію криміналістичних експертиз: судово-почеркознавча, судово-технічна

експертиза документів, судово-трасологічна (експертиза слідів рук, ніг і взуття, слідів зубів людини, слідів знарядь злому, слідів транспортних засобів), судово-балістична (визначення конкретного примірника зброї за стріляними кулями та гільзами, ідентифікація боєприпасів (дробу, пижів, пороху), визначення відстані, напрямку й часу пострілу, визначення придатності зброї до стрільби та можливості пострілу без натискання на спусковий гачок); ідентифікація особи за ознаками зовнішності на фотографіях; відтворення знищених рельєфних зображень на металевих предметах; дослідження скла; дослідження тканин; визначення природи речовин, їх диференціювання та ідентифікація [13].

Класифікація Л. Ю. Ароцкера дещо відрізнялася від запропонованої О. Р. Шляховим і мала таку структуру:

- 1) криміналістичне дослідження документів:
  - криміналістична експертиза почерку (почеркознавча експертиза);
  - техніко-криміналістична експертиза документів;
- 2) трасологічна експертиза:
  - механоскопічна трасологічна експертиза;
  - гомеоскопічна трасологічна експертиза;
  - криміналістична експертиза слідів тварин;
  - транспортно-трасологічна експертиза (криміналістична експертиза слідів транспорту);
  - трасологічна експертиза з ідентифікації цілого за частинами;
- 3) криміналістична експертиза зброї та боєприпасів;
- 4) криміналістичне дослідження особи за зовнішніми ознаками [14, с. 53–54].

Г. А. Грановський, активно займаючись трасологічними дослідженнями, запропонував класифікувати їх так: гомеоскопія (ідентифікація за слідами рук, ідентифікація за слідами ніг, ідентифікація за слідами зубів); неідентифікаційні гомеоскопічні дослідження, механоскопія (ідентифікація знаряддя, ідентифікація механізмів, ідентифікація цілого за частинами); неідентифікаційні (діагностичні) механоскопічні дослідження, дослідження слідів тварин [15].

Станом на сьогодні судові експертизи класифікують за різними підставами. Залежно від галузі спеціальних знань експертизи класифікують за видами й підвидами, зважаючи на накази Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст України) «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень» від 8 жовтня 1998 р. № 53/5, «Про затвердження Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при

Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів» від 3 березня 2015 р. № 301/5 [16, с. 59].

Відповідно до Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої Наказом Мініюсти України від 8 січня 1998 р. № 53/5 (далі – Інструкція), основними видами (підвидами) експертизи є: криміналістична; інженерно-технічна; економічна; товарознавча; експертиза у сфері інтелектуальної власності; психологічна; мистецтвознавча; екологічна; військова; судово-ветеринарна та гемологічна; історико-археологічна¹.

Судові експертизи класифікуються за різними підставами. Залежно від предмета спеціальних пізнань вони поділяються на класи. У свою чергу, кожний клас поділяється на роди, види та підвиди. Певні зміни та трансформації у класифікаціях судових експертиз відбуваються в результаті виникнення нового класу, виду або роду судової експертизи, нових об'єктів і завдань дослідження. Розвиток окремого роду експертизи може сприяти утворенню нового класу тощо. Усе це призводить до зміни і трансформації раніше розроблених класифікацій судових експертиз [17, с. 89].

Судова історико-археологічна експертиза має своєрідні предмет, об'єкт і методи. Можна стверджувати, що це новий окремий клас експертиз, адже клас експертизи становлять експертні дослідження, що об'єднуються спільністю знань, джерелом формування теоретичних і методичних основ судових експертиз об'єктів, досліджуваних на базі цих знань [18, с. 25].

Роди експертиз розрізняють за предметом і об'єктом та відповідно методикам експертного дослідження. Ми пропонуємо виділити два роди:

- підводні судово-експертні історико-археологічні дослідження;
- підземні судово-експертні історико-археологічні дослідження.

Якщо говорити про об'єкти судової історико-археологічної експертизи, то відповідно до Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень до них належать:

- земельні ділянки з матеріальними залишками існування людства у попередніх епохах незалежно від стану їх збереженості (кургани, могильники, некрополі, городища, поселення, окремі поховання, житла,

---

¹ Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ М-ва юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 07.09.2021).

господарські споруди, їх залишки тощо; антропогенні нашарування та рухомі археологічні предмети, виявлені в них);

– облікова й дослідницька документація на історичні (що знаходяться під землею поверхнею) і/або археологічні об'єкти культурної спадщини¹.

Ураховуючи вищевказане, судово-експертну історико-археологічну експертизу можна розділити на види:

– експертиза земельних ділянок з матеріальними залишками існування людства;

– експертиза облікової та дослідницької документації.

До цього переліку варто додати ще й експертизу водних об'єктів.

У ході дослідження земельних ділянок із матеріальними залишками існування людства залежно від об'єкта будуть дещо різнитися методи дослідження. Цей вид можна розподілити на підвиди:

– експертиза курганів;

– експертиза могильників;

– експертиза окремих поховань;

– експертиза городищ;

– експертиза поселень;

– експертиза підводної археологічної спадщини;

– експертиза зон поширення культурного шару;

– експертиза рухомих археологічних предметів (комплексно з експертами-мистецтвознавцями) тощо.

Для проведення історико-археологічних досліджень експерти послуговуються власними методами, характерними саме для цього напрямку. Ураховуючи класифікацію методів судової експертизи, запропоновану А. І. Вінбергом і О. Р. Шляховим, можна погодитися з тим, що під час проведення досліджень експерти використовують методи, що характерні для всіх видів судових експертиз (усеохоплюючий діалектичний метод і розглядувані на цьому рівні методи логіки, загальні (загальнопізнавальні) методи), але здебільшого послуговуються окремими та спеціальними методами, які походять із методів проведення польових археологічних досліджень, адаптованих для проведення судових експертиз [19, с. 28–29].

Існують також інші класифікації, які зазвичай використовують у теорії експертології.

І. В. Приріг та Г. С. Бідняк наводять класифікацію за послідовністю проведення експертизи:

– первинні – експертизи, коли об'єкт досліджують уперше;

– повторні – експертизи, під час проведення яких досліджують ті самі об'єкти й вирішують ті самі питання, що й під час проведення первинної (попередніх) експертизи (експертиз) [16, с. 60].

---

¹ Там само.

На нашу думку, до цієї класифікації варто додати також додаткові експертизи, під час проведення яких необхідно провести додаткові дослідження або дослідити додаткові матеріали (зразки для порівняльного дослідження, вихідні дані тощо), яких не було надано експертів під час проведення основної експертизи.

За кількістю осіб, які беруть участь у проведенні досліджень, експертизи поділяють на:

- одноособові – проводяться одним експертом;
- комісійні – групою експертів, спеціалістів з однієї галузі знань.

Взагалі комісією експертів проводяться також первинні, додаткові, повторні та комплексні експертизи. Як зазначає Е. Б. Сімакова-Єфремян, під час визначення «комісійності» експертизи потрібно зосереджувати увагу на тому факті, що для її виконання залучається комісія експертів (дві чи більше особи), і не вдаватися до роз'яснень щодо галузей знань, якими володіють ці експерти, та щодо послідовності проведення експертиз [9, с. 268].

За складом виконуваних завдань експертизи поділяють на:

- однорідні – експертизи, під час проведення яких використовуються знання з однієї галузі науки;
- комплексні – експертизи, що проводяться із застосуванням спеціальних знань різних галузей науки, техніки або інших спеціальних знань (різних напрямів у межах однієї галузі знань) для вирішення одного спільного (інтеграційного) завдання [16, с. 61].

Варто звернути увагу, що комплексна експертиза може проводитись як кількома експертами, так і одноособово. Враховуючи положення різних процесуальних законів, можна дійти висновку, що процесуальні норми, які регламентують проведення комплексної експертизи, дещо різняться між собою. Наприклад, у кримінальному процесуальному законодавстві немає нормативної регламентації порядку їх визначення та проведення, лише передбачена можливість залучення кількох експертів. Щодо цивільного законодавства, то ст. 112 ЦПК України визначає проведення комплексної експертизи не менш як двома експертами різних галузей знань або різних напрямів у межах однієї галузі знань.

Історико-археологічну експертизу також можна класифікувати за згаданими критеріями залежно від послідовності проведення експертизи, кількості експертів, яких залучено до проведення експертизи, за складом виконуваних завдань тощо.

Історико-археологічні дослідження за кількістю осіб частіше за все проводяться одноособово. У разі виникнення необхідності, наприклад, дослідження великої за площею земельної ділянки з урахуванням різних часових періодів варто залучити комісію експертів-археологів, які спеціалізуються на відповідному періоді, для проведення комісійної

експертизи. На практиці також може виникнути необхідність проведення комплексної експертизи, наприклад експертизи рухомих археологічних предметів разом з експертами-мистецтвознавцями.

Найважливішим принципом побудови та функціонування класифікацій у судовій експертизі є їх спрямованість на розвиток теорії судової експертизи, вдосконалення систематизації знань у галузі судової експертизи, а також на забезпечення можливості їх використання у практичній діяльності судово-експертних установ.

У науковій літературі існують класифікації, які частково можуть різнитися із зазначеними вище, але певною мірою відображають основні положення й ознаки, на яких ґрунтується розподіл. Наприклад, О. О. Бондаренко пропонує класифікувати судові експертизи за такими ознаками:

- 1) залежно від об'єму дослідження: основні й додаткові;
- 2) за послідовністю проведення: первинні й повторні;
- 3) за кількістю експертів, призначених для проведення дослідження: одноособові й багатоособові;
- 4) за характером використовуваних спеціальних знань: однорідні (комісійні) та комплексні;
- 5) залежно від ступеня індивідуалізації досліджуваних об'єктів: ідентифікаційні та класифікаційні;
- 6) за місцем проведення: експертизи, які виконуються в експертній установі, та дослідження, що проводять особи, які не працюють у таких установах [20, с. 341].

Викладені вище класифікації судових експертиз дають змогу: визначити класи, роди, види й підвиди експертиз, проведення яких має бути організовано в судово-експертних установах чи відповідних експертних службах і їх підрозділах, а також прогнозувати створення нових; вибрати необхідний рід (вид) судово-експертного дослідження й судово-експертну установу, що проводитиме відповідну експертизу, або конкретного судового експерта; зацікавленим процесуальним особам – надати правильну оцінку експертним висновкам. Для експертних установ чи їх підрозділів це полегшує розроблення короткострокових і перспективних планів науково-дослідної роботи для розвитку теорії й методики експертного дослідження. Крім того, правильний вибір виду судової експертизи за її науковою класифікацією, а також правильне визначення організаційно-процесуальної форми її проведення дає змогу уникнути ймовірних клопотань експерта про необхідність коригування назви експертизи, що суттєво скорочує строки її виконання [17, с. 89].

Висновки

Отже, зважаючи на наведене вище, можна стверджувати, що теорія судової експертизи тривалий час поповнювалася додатковими

класифікаціями, які різнилися між собою певними критеріями й усесбічно відображали суть судових експертиз та експертних досліджень. Серед чинників, що впливали на зміну класифікації впродовж певного періоду, можна назвати розвиток суспільства і, відповідно, технологій, застосованих у злочинній діяльності. Позитивно також впливає зростання технічних можливостей судових експертів і наявність науково-дослідних розробок за певними напрямками досліджень. Варто зазначити, що подальше вдосконалення судово-експертної діяльності можливе лише за умов плідної співпраці законодавців, науковців і практиків, постійного обміну досвідом з іноземними колегами, поширення передового досвіду експертної практики.

Історико-археологічна експертиза як новий клас, що наразі перебуває на стадії становлення й розвитку, потребує належної класифікації й належного місця в експертології. Як було зазначено, подібні класифікації відрізняються залежно від критеріїв і мають не тільки теоретичне, а й практичне значення, дають змогу уникнути помилок під час призначення судових експертиз та експертних досліджень, що, зі свого боку, пришвидшує виконання дослідження.

Класифікацію судово-експертних історико-археологічних досліджень пропонуємо подати в такому вигляді.

Клас: судово-експертна історико-археологічна експертиза.

Роди:

- підземні судово-експертні історико-археологічні дослідження;
- підводні судово-експертні історико-археологічні дослідження.

Види:

- експертиза земельних ділянок з матеріальними залишками існування людства;
- експертиза облікової та дослідницької документації;
- експертиза водних об'єктів.

Підвиди:

- експертиза курганів;
- експертиза могильників;
- експертиза окремих поховань;
- експертиза городищ;
- експертиза поселень;
- експертиза підводної археологічної спадщини;
- експертиза зон поширення культурного шару;
- експертиза рухомих археологічних предметів (комплексно з експертами-мистецтвознавцями) тощо.

Список бібліографічних посилань: 1. Ольховенко С. І. Сучасний стан судової експертизи та можливості її використання у розслідуванні злочинів. *Криміналістичний вісник*. 2015. № 1 (23). С. 85–88. 2. Сімакова-Єфремян Е. Б. Про необхідність удосконалення законодавства щодо здійснення судово-експертної діяльності в Україні. *Теорія та практика*

судової експертизи і криміналістики. 2019. Вип. 19. С. 118–129. **3.** Петрова І. А., Шульженко А. В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів проти волі, честі та гідності особи. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 84–88. **4.** Клименко Н. І. Судова експертологія. Київ : Ін Юре, 2007. 528 с. **5.** Винберг А. И., Шляхов А. Р. Общая характеристика методов экспертного исследования. *Общее учение о методах судебной экспертизы*. 1977. № 28. С. 54–93. **6.** Аверьянова Т. В. Природа общей теории судебной экспертизы и ее место в системе научного знания. *Известия Тульского государственного университета. Серия: Современные проблемы законодательства России, юридических наук и правоохранительной деятельности*. 1999. Вып. 1. С. 165–172. **7.** Шляхов А. Р. Классификация судебной экспертизы. *Общее учение о методах судебной экспертизы*. 1977. Вып. 28. С. 9–53. **8.** Щербаковський М. Г. Теоретико-методологічні та праксеологічні засади судових експертиз у кримінальному процесі : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2016. 40 с. **9.** Сімакова-Єфремян Е. Б. Теоретико-правові та методологічні засади комплексних судово-експертних досліджень : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 503 с. **10.** Белкин Р. С. Курс криминалистики. М. : ЮНИТИ-ДАНА ; Закон и Право, 2001. 837 с. **11.** Авдеева Г. К. Проблеми використання спеціальних знань у змагальному кримінальному судочинстві України // Протидія злочинності: теорія та практика : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 жовт. 2016 р.) / Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України ; Наук.-дослід. ін-т вивч. проблем злочинності ім. академіка В. В. Сташиса, Нац. акад. правових наук України; Союз юристів України. Київ, 2016. С. 83–87. **12.** Юнацький О. В. Експертологія : конспект лекцій. Дніпро, 2016. 150 с. **13.** Шляхов А. Р. Организация и производство криминалистической экспертизы в СССР. *Теория и практика криминалистической экспертизы*. 1962. № 9–10. С. 3–446. **14.** Ароцкер Л. Е. Сущность криминалистической экспертизы. *Криминалистическая экспертиза*. 1966. Вып. 1. С. 53–54. **15.** Грановский Г. Л. Основы трасологии. Особенная часть. М. : ВНИИ МВД СССР, 1974. 240 с. **16.** Пиріг І. В., Бідняк Г. С. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні : навч. посіб. Дніпро, 2019. 140 с. **17.** Судові експертизи в процесуальному праві України : навч. посіб. / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ : Вид-во Ліра-К, 2019. 424 с. **19.** Цимбал П. В., Сіренко О. В., Линник О. В., Антонюк А. Б. Актуальні питання судової експертизи (у питаннях та відповідях) : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2019. 186 с. **19.** Основы судебной экспертизы : навч. посіб. / авт.-уклад.: А. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків : Право, 2016. 928 с. **20.** Бондаренко О. О. Класифікація судових експертиз у кримінальному судочинстві. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2012. № 1028, вип. 12. С. 339–342.

Надійшла до редколегії 29.10.2021

Sylenok K. P. The place of historical and archaeological research in the system of forensic examinations

The theory of forensic science has long been supplemented by additional classifications, which differed in certain criteria and comprehensively reflected the essence of forensic science and expert research. The issue of forensic examinations classification in Ukraine according to the criteria existing in the doctrine and normative legal acts has been considered. The purpose of the study is the correct classification of historical and archaeological examination in the system of forensic science of Ukraine, to determine the main aspects and criteria for the classification of forensic science in Ukraine. To solve this goal, the scientific literature and regulatory support on the topic have been analyzed. It has been concluded that the historical and archaeological examination does not belong to the already existing types, as it has a unique subject, object and methods. It can be classified according to various criteria presented in the article.

Certain changes and transformations in the classifications of forensic examinations occur as a result of the emergence of a new type or kind of forensic examination, new objects and tasks of research. The development of a particular type of expertise can contribute to the formation of a new class. The most common is classification according to the field of special knowledge by types and subtypes, enshrined in the Instruction on the appointment and conduct of forensic examinations and expert research, approved by the Order of the Ministry of Justice of Ukraine.

Historical and archaeological examination as a new type, which is currently in the process of formation and development, requires proper classification in expertise. Classifications are diverse depending on the criteria and have not only theoretical but also practical significance, allow to avoid errors in the appointment of forensic examinations and expert research, which, in turn, speeds up the study.

Key words: historical and archeological researches, classification of forensic examinations, types of forensic examinations, criteria of forensic examinations classification.

